

Pla nacional del llibre i la lectura

Sessió “Els creadors”

1 | Introducció

Context

El Govern de la Generalitat, a través del Departament de Cultura i en coordinació amb el Departament d'Educació i la col·laboració de representants i experts dels dos àmbits, ha iniciat un projecte que té com a objectiu identificar **propostes que ajudin a incrementar els índexs de lectura i l'hàbit lector**, especialment en català.

En aquest sentit, s'han generat diferents grups de treball tenint en compte una selecció d'àmbits a partir dels quals s'identificaran oportunitats i **propostes d'actuació que han de configurar el Pla nacional del llibre i la lectura**.

Objectiu del document

Aquest document pretén ser **una eina de reflexió i inspiració** per als assistents de cadascuna de les trobades per tal que el debat que es generi sigui el més enriquidor possible i **inclogui una mirada cap a la transformació digital, la perspectiva de gènere, la diversitat i la sostenibilitat**. Aquest document no és un estudi de mercat ni un marc global de tendències del sector.

Per aconseguir-ho, es compartiran **tendències i casos de referència tant d'àmbit nacional com internacional, impulsades tant des del sector públic com des de la iniciativa privada per a cadascuna de les temàtiques**.

Lista de temàtiques:

1. Dades, recerca i informació

2. Els creadors

3. Diversitat i accés a la lectura

4. Reconeixement, revaloració i prestigi

5. La mediació lectora

6. La indústria

7. La promoció del llibre i la lectura

8. Visibilitat del llibre i de la lectura als mitjans de comunicació i les xarxes

9. Els lectors i l'accés inicial a la lectura

10. Els espais de lectura

2 | Reptes entorn de la feina i la figura dels creadors

Sens dubte, un dels grans reptes en el camp dels creadors literaris (escriptors, traductors i il·lustradors) és **avançar cap a la professionalització**. Una creació més professionalitzada té incidència en la qualitat i diversitat de l'oferta lectora.

Per això, es fa necessari reflexionar sobre la visibilitat i el reconeixement de la creació, sobre com **acostar els creadors i la feina de creació a la societat** —posant un èmfasi especial en l'àmbit educatiu—, sobre els programes **d'ajut i estímul a la creació** i les eines de suport als creadors o els **espais de creació** de què es disposa.

Tot i que aquest àmbit de treball se centrarà en la professionalització, haurà d'abordar també altres aspectes, com ara el **patrimoni literari** o **la formació dels creadors**.

3 | Context i referències: què està succeint entorn de la creació?

A continuació es mostren 5 temàtiques per al debat i la reflexió:

1. Precarització del sector

Es pot professionalitzar una feina de la qual no es pot viure?

2. Increment de l'autoedició

Aparició de noves eines i plataformes que trenquen la cadena de valor tradicional del sector.

3. Nous perfils de creadors

Si no és en comunitat, no m'interessa.

4. Noves maneres de formar els professionals del sector

De les associacions de creadors a les noves plataformes de serveis.

5. El llibre digital i la intel·ligència artificial

El futur de la professió i del sector.

3 | Context i referències: què està succeint entorn de la creació?

1. Precarització del sector: Més oferta i menys vendes

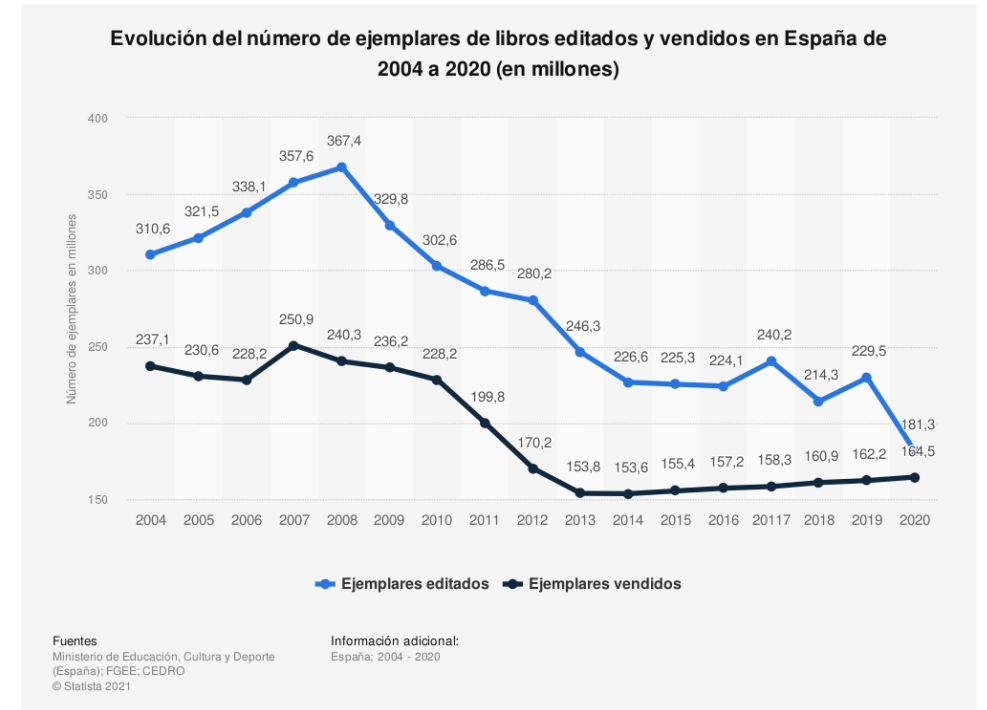
Ens trobem en un context en què la societat consumeix més contingut que mai (entorn laboral, xarxes socials, notícies, blogs, llibres, etc.). Avui tot és lectura, però canvia la manera com la practiquem.

Segons les dades de la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya, entre 2008 i 2019 la venda de llibres va caure un 33%, i es parla que des de l'any 1990 la caiguda és del 40%.

Alhora, hi ha el doble de llibres en catàleg.

Malgrat la tendència a la baixa del consum de llibres, els mitjans mostren dades i missatges optimistes del sector que indiquen, per exemple, que el 2021 les vendes de llibres a l'Estat espanyol va créixer un 44% el primer semestre respecte de 2020, amb una facturació anual de prop dels 1.100 milions d'euros. La societat i els lectors perceben un estat del sector de més bonança que la realitat.

Cal dir que a Catalunya és on es venen més llibres de tot l'Estat, un 22% del total.

Font: [Federació Espanyola d'Editors](#)

3 | Context i referències: què està succeint entorn de la creació?

1. Precarització del sector: Pocs incentius per a la creació

Ens trobem davant d'un model en què el creador és qui té menys percentatge del PVP d'un llibre, un 10%.

Segons l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, el 2014 només 1 de cada 10 autors en llengua catalana viu majoritàriament de la seva feina. El 80% guanyen menys de 5.000 € a l'any.

El més habitual és que els autors hagin de dedicar la major part de la jornada laboral a una altra feina remunerada, la més habitual és la docència. Totes aquestes dades, que castiguen més les dones que els homes, evidencien la precarització del sector i, per tant, els pocs incentius perquè una persona vulgui dedicar-se a l'escriptura.

Font: Escriptors.cat

Por favor, especifique qué otras ocupaciones profesionales remuneradas tiene usted, además de ser autor de libros
(Base 603)

Font: Acescritores.com

3 | Context i referències: què està succeint entorn de la creació?

Noruega, un dels països amb més oportunitats per ser escriptor

Noruega, un país de 5 milions d'habitants, presenta un conjunt de polítiques públiques que fomenten la creació i manteniment del patrimoni literari.

Entre aquestes últimes destaquem:

1 Adquisició de llibres per part de l'Estat

Tot el material publicat, per llei, ha de ser **deposat a la Biblioteca Nacional**, la qual no només té un exemplar físic de cada llibre, sinó també està digitalitzant tota la col·lecció. Els ciutadans del país poden veure el **material en línia gratuïtament** i, per als llibres amb copyright, es pot accedir al text, però no descarregar-lo.

En aquest sentit, l'**autor té garantida la venda de 1.000 exemplars, o 1.550** si es tracta d'un llibre infantil, i s'assegura una primera tirada. També permet mantenir vius molts petits editors que d'una altra manera no podrien existir.

2 Subvencions per a autors

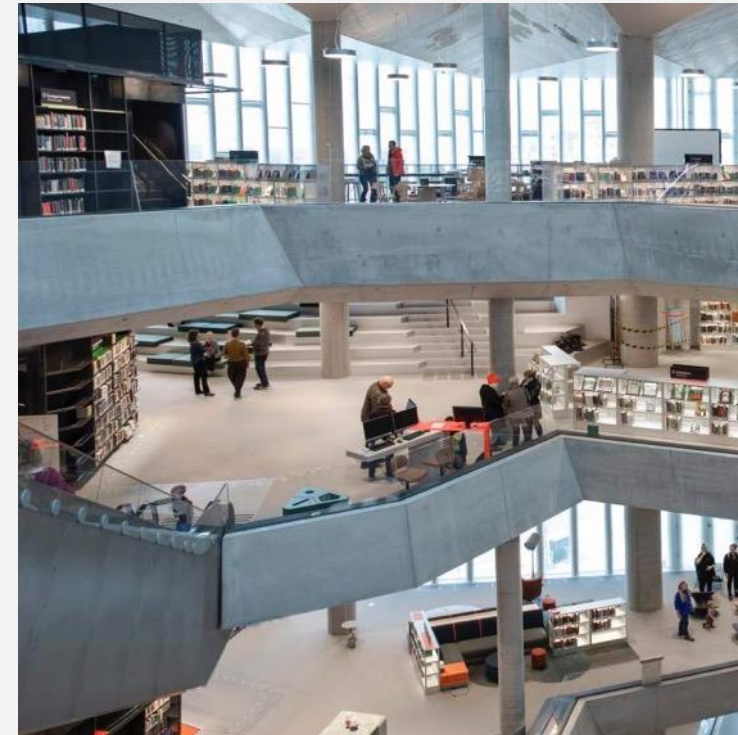
Una altra política és la subvenció a escriptors mentre construeixen carrera. Els escriptors reconeguts reben **una renda garantida, generalment fins a la seva jubilació**, i d'altres poden accedir a **beques de treball d'uns 5 anys**.

Per altra banda, també compten amb el **cobrament de drets d'autor** (millor que l'estàndard contractual) per a les **1.000/1.550 còpies** adquirides per l'Estat.

3 Beneficis fiscals

Els llibres estan **exempts de l'impost sobre el valor afegit (IVA)** de Noruega.

Fonts: [The New Republic](#) i [Kulturradet](#)

3 | Context i referències: què està succeint entorn de la creació?

Irlanda, on els creadors no paguen impostos pels seus ingressos

El Pla d'exempció fiscal per a artistes permet que els guanys obtinguts per la venda d'obres originals i creatives estiguin exempts de l'impost sobre la renda. S'aplica a artistes visuals, escultors, compositors de música i escriptors.

La llei enumera específicament aquestes obres: un llibre o un altre escrit, una obra de teatre, una composició musical, una pintura o una altra imatge similar i una escultura.

L'exempció només s'aplica als ingressos derivats de la venda d'aquestes obres creatives i originals i amb un límit de 50.000 €/anuals.

Font: www.citizensinformation.ie

3 | Context i referències: què està succeint entorn de la creació?

França i Portugal, ajuts per a la creació

A França, el **Centre National du Livre** s'encarrega dels ajuts a la creació i hi ha tres modalitats:

- 1) Els joves autors que ja han publicat com a mínim un llibre poden optar al **Premi Descoberta per fer el segon llibre**. Els atorgaran **5.000 euros**.
- 2) També hi ha una **borsa de creació** per a autors que han publicat, com a mínim, tres llibres i que poden presentar un projecte que obtindrà entre **8.000 i 15.000 euros perquè es puguin dedicar a la creació a temps complet durant un semestre**. Els diners varien segons si hi ha despeses de desplaçament justificables per desenvolupar el projecte i segons la situació familiar.
- 3) El tercer grau d'ajut que es pot obtenir (per obtenir-lo abans s'ha d'haver obtingut una de les beques anteriors) és el de **l'any sabàtic**, en virtut del qual l'Estat francès paga **30.000 euros durant un any** perquè l'escriptor pugui escriure el seu nou llibre.

A **Portugal**, s'atorguen dotze beques a la creació. Se'n donen sis de trimestrals i sis d'annuals i totes impliquen el pagament de 1.250 euros cada mes per a l'escriptor.

Font: [Vilaweb](#)

3 | Context i referències: què està succeint entorn de la creació?

2. Increment de l'autoedició

Entre els escriptors que més venen a l'Estat espanyol n'hi ha diversos que van començar amb l'autoedició i han promocionat els seus llibres de manera més "marquetiniana". És a dir, sembla que **el sistema està afavorint que les persones que millor s'autopromocionen siguin les més recompensades.**

Sense xifres oficials de vendes i autors, **es calcula que a l'Estat espanyol l'autoedició factura més de 7 milions d'euros** a l'any i que la seva **quota de mercat és del 7,9%**, però podria suposar un 15-20% si es tenen en compte les obres autopublicades que no passen pel registre de l'ISBN.

Davant aquest escenari, **algunes editorials han generat plataformes d'autoedició.** Les més conegudes són: Círculo Rojo, Punto Didot, Torres Editores, Lulo, Bobox Universo Libro i Amazon.

Les raons d'aquesta tendència inclouen **el desig dels autors a tenir el control creatiu i financer del seu treball** i la **impossibilitat d'aconseguir que un editor tradicional s'interessi** pel seu treball.

Font: [Informa Valencia](#)

3 | Context i referències: què està succeint entorn de la creació?

“Escriptors marca”

Perfils amb més seguidors a les xarxes socials

Elisabet Benavent i Javier Castillo, juntament amb Maria Dueñas, han estat alguns dels escriptors que més exemplars han venut a l'Estat espanyol el 2022. Tots dos van **publicar les seves primeres obres autoeditant-se** i part del seu èxit ha estat gràcies a la **promoció realitzada a través de les seves xarxes socials personals**.

La presència en aquest tipus de plataformes socials els ha permès **generar grans comunitats de seguidors** que els han pogut conèixer millor i han pogut interactuar amb ells. A més, el fet de generar un vincle amb el creador disminueix les possibilitats d'adquirir les seves creacions a través de webs de pirateria.

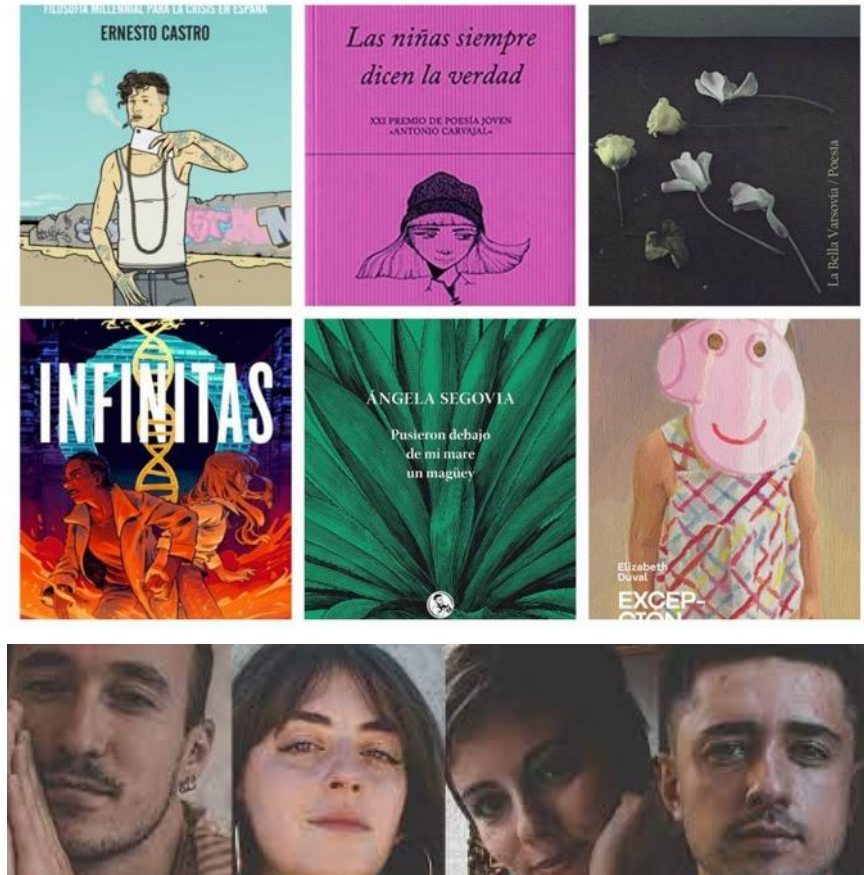
3 | Context i referències: què està succeint entorn de la creació?

3. Nous perfils de creadors

L'estudi de l'ACE, amb la col·laboració de CEDRO i del Ministeri de Cultura (2018), assenyala que els membres de les associacions d'escriptors presenten una mitjana d'edat elevada. En aquest sentit, sembla que no s'està atenent la realitat dels joves que volen fer una carrera literària. Aquest perfil, principalment de la generació Z, escriuen per a un públic de la seva edat i generen històries i personatges que connecten amb el lector, ja que s'hi senten identificats.

Aquests creadors es troben en xarxes socials i plataformes de lectura més col·laboratives, com Wattpad. És important analitzar aquest nou col·lectiu de creadors i establir polítiques per formar-los i ajudar-los a desenvolupar la seva carrera, ja que estan ajudant a incrementar l'interès per la lectura al sector juvenil.

Font: [Libro Blanco del Escritor](#) i articles sobre el fenomen Wattpad

3 | Context i referències: què està succeint entorn de la creació?

El fenomen Wattpad

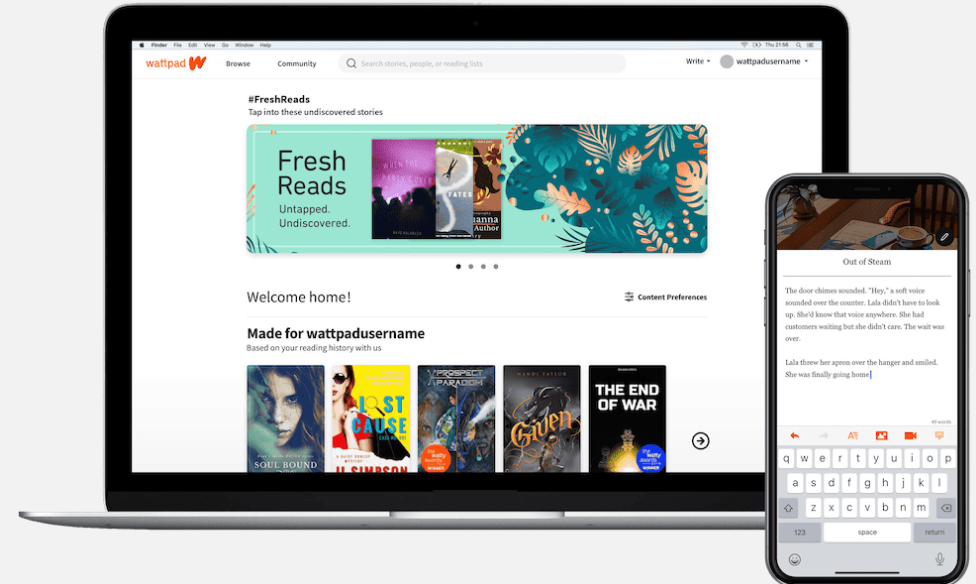
Wattpad és una plataforma en línia de lectura i escriptura. Els **creadors poden publicar-hi novel·les, relats, articles, poemes, blogs, fan fics** i molts altres gèneres literaris que **els usuaris poden llegir de forma gratuïta**.

La xarxa **permet interactuar amb els autors**, els usuaris poden **votar les històries, comentar cada capítol** o frase i generar una mena de **“lectura i escriptura compartides”**. A més, a través de **Wattpad Paid Stories** els usuaris poden donar suport als creadors mitjançant donacions, que els permeten desbloquejar nous capítols o publicacions.

Algunes **editorials han vist l'oportunitat d'editar llibres** d'autors que van començar en aquesta plataforma i alguns d'ells han acabat formant part del top 10 dels llibres més venuts a l'Estat espanyol. A més, diverses obres que es van originar a Wattpad han estat captades pel sector audiovisual i **transformades en pel·lícules i sèries** que es poden veure en plataformes com Netflix.

Un altra cosa destacable és la **bona penetració** que ha tingut gràcies al fet que dona **veu a col·lectius poc representats** com, per exemple, el col·lectiu LGTBIQ+.

Font: [Wattpad](https://www.wattpad.com)

3 | Context i referències: què està succeint entorn de la creació?

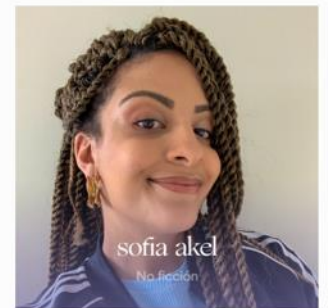
The Good Literary Agency: la nova veu de les minories

El món digital, i en especial les xarxes socials, han estat útils per a l'apoderament de les minories, que han utilitzat aquests nous canals per manifestar-se, obrir nous debats i connectar amb comunitats cada vegada més diverses.

The Good Literary Agency és una **agència literària** ubicada a Anglaterra que compta amb finançament públic i dedicada a **augmentar les oportunitats per a tots els escriptors, especialment aquells menys representats, com discapacitats, LGTBIQ+** o qualsevol escriptor que senti que no podrà ser valorat per una editorial convencional.

L'agència té el **compromís de donar feedback a tots els creadors que els envien treballs**. S'enfoquen sobretot a ajudar les persones a **desenvolupar el seu ofici i trobar l'editorial segons el seu perfil**, així com a establir i desenvolupar les seves carreres literàries.

Font: <https://www.thegoodliteraryagency.org/>

3 | Context i referències: què està succeint entorn de la creació?

4. Noves maneres de formar els professionals del sector

Teresa Iribarren, professora del màster d'Edició Digital de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) i líder del grup de recerca Literatura Catalana, Món Editorial i Societat (LiCMES), dels Estudis d'Arts i Humanitats, descriu que estem **davant “d'un canvi de paradigma en tots els perfils professionals vinculats al llibre”**, davant un nou ecosistema productiu en què **conviu l'edició tradicional, en paper, i l'edició de llibres electrònics**.

Per altra banda, és important que les associacions treballin per **generar entorns en què tots els creadors puguin percebre un retorn clar** i s'aportin serveis, recursos i eines adaptades a les seves necessitats.

Font: [Universitat Oberta de Catalunya](#)

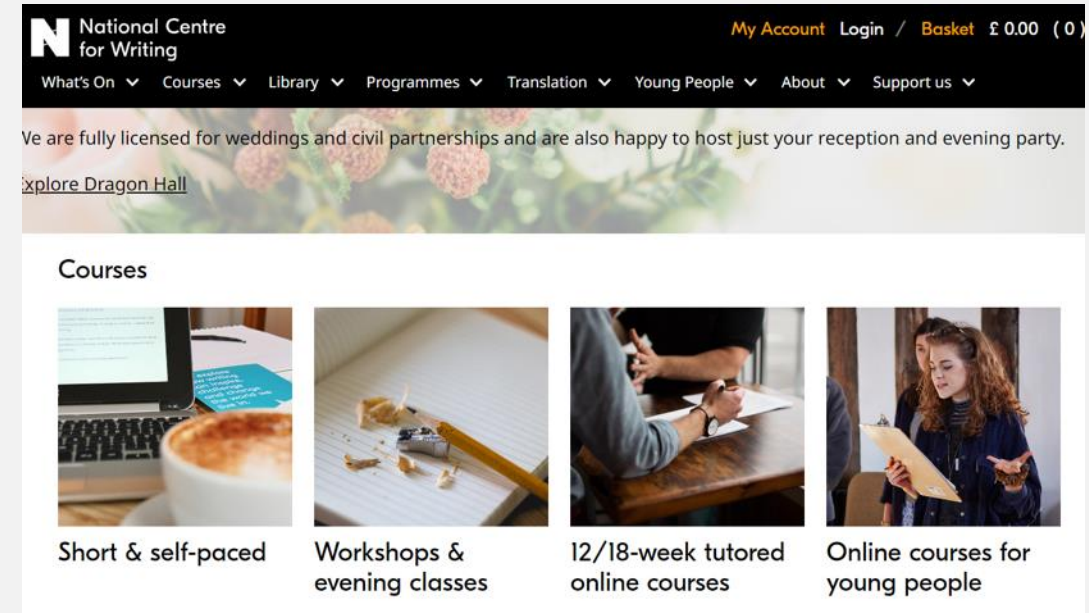
3 | Context i referències: què està succeint entorn de la creació?

National Centre for Writing: d'associació a plataforma.

National Centre for Writing és un bon exemple d'associació d'escriptors, traductors i professionals de la indústria al Regne Unit que ha generat serveis pensant en els membres de la comunitat. Destaquem:

1. **Espai inclusiu:** la plataforma convida a participar-hi creadors de totes les edats.
2. **Recursos digitals:** compta amb cursos en línia i materials en formats que cada vegada tenen més demanda, com els pòdcasts.
3. **Recursos gratuïts:** permet l'accés a paquets formatius a canvi que l'usuari es registri i així poden definir perfils de possibles professionals per captar-los posteriorment.
4. **Personalització:** permet l'accés a mentories en què l'usuari pot escollir entre diversos professionals i reservar cita directament des del web.
5. **Escalator:** programa de talent amb mentories i formació durant 8 mesos per a creadors que estan iniciant la seva carrera (patrocinat per Amazon).

Font: <https://nationalcentreforwriting.org.uk/>

National Centre for Writing

My Account Login / Basket £ 0.00 (0)

What's On Courses Library Programmes Translation Young People About Support us

We are fully licensed for weddings and civil partnerships and are also happy to host just your reception and evening party.

[Explore Dragon Hall](#)

Courses

- Short & self-paced
- Workshops & evening classes
- 12/18-week tutored online courses
- Online courses for young people

The Writing Life Podcast

The Writing Life podcast is the podcast for anyone who writes. Every month, we speak to writers and educators to help YOU improve your writing, from theme, structure and routine to language, character and writing specific genres.

The podcast has featured Margaret Atwood, Jackie Kay, Sara Collins, Antti Tuomainen, Val McDermid, Sarah Perry, Elif Shafak and many more!

Subscribe by searching for 'The Writing Life' or 'National Centre for Writing' in your podcast app or choose an episode below and listen right here.

3 | Context i referències: què està succeint entorn de la creació?

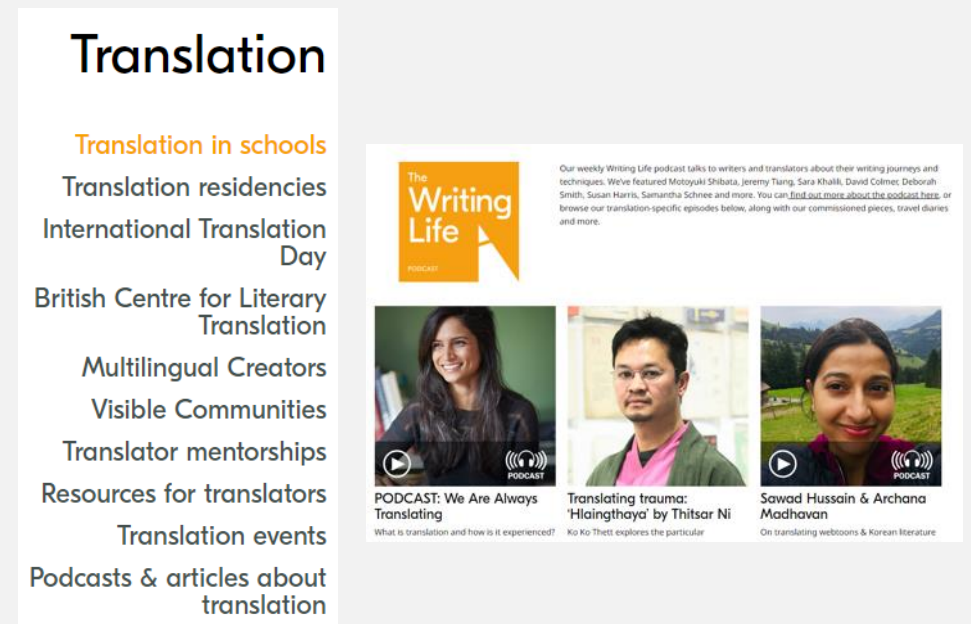
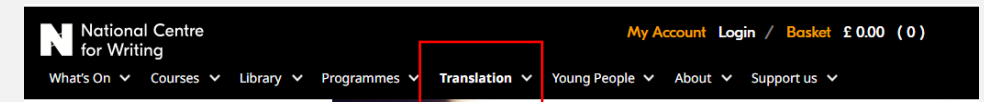
National Centre for Writing, serveis específics per al perfil professional: el cas dels traductors

La plataforma de l'associació National Centre for Writing al Regne Unit és un bon exemple sobre com oferir serveis concrets pensant en cada perfil professional del sector. En el cas dels traductors, disposen d'un espai propi on s'afegeixen tots els recursos i serveis que poden ser del seu interès.

Destaquem:

- **Residències de traducció:** informació sobre residències especialitzades en traducció.
- **Emerging Translators Network:** recull de consells per començar a dedicar-se a la traducció.
- **Emerging Translators Mentoring Scheme:** servei de mentoria en línia personalitzada amb assessorament expert per part d'altres traductors.
- **Visible Communities:** programa de suport al desenvolupament professional per a traductors literaris ètnicament diversos amb seu al Regne Unit: des de beques d'escola d'estiu fins a tutories i residències, tant presencials com virtuals.
- **Creative Translation Ambassadors:** formació perquè estudiants universitaris puguin impartir tallers de traducció en escoles.

Font: <https://nationalcentreforwriting.org.uk/>

3 | Context i referències: què està succeint entorn de la creació?

La conciliació també pot ser per als creadors: *residències d'escriptura per a creadors amb fills*

L'aparició de residències per fer-hi cursos i estades ha ajudat molt perquè els creadors puguin dedicar temps al seu ofici o a establir connexions amb altres persones que comparteixen la mateixa passió, però és difícil poder compaginar aquesta activitat en el cas que tinguin fills.

Per això existeixen residències familiars, de curta i llarga durada, on els creadors poden formar-se i disposar de serveis com llars d'infants. A continuació en llistem algunes:

1. Millay Arts <https://www.millayarts.org/>
2. Elsewhere Studios <https://www.elsewherestudios.org/family-residencies>
3. The Unruly Retreat <https://www.unrulyretreat.com/>
4. The Cuttyhunk Island Writers' Residency <https://www.cuttyhunkislandresidency.com/program>

3 | Context i referències: què està succeint entorn de la creació?

5. El llibre digital i la intel·ligència artificial

Tot i que el llibre en paper encara continua sent el format més consumit, es pot comprovar com el suport digital presenta una tendència de creixement.

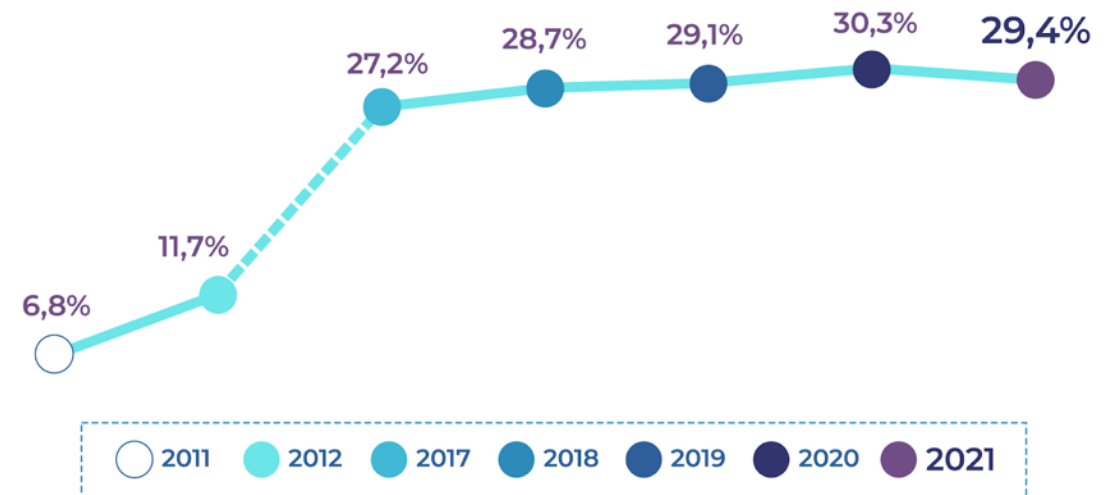
Aquest format ha incrementat la pirateria. Ara per ara, es calcula que el sector **deixa d'ingressar per la pirateria prop de 200 milions d'euros**, tot i que la que es produeix per WhatsApp no està quantificada. L'usuari, acostumat a la gratuïtat dels continguts a la xarxa, no té la percepció d'estar afectant de manera directa el sector.

La **lectura digital és multicanal i discontinua**. La podem interrompre per ampliar informació sobre una qüestió concreta, per exemple, i també **ens permet interaccionar amb l'autor o amb altres lectors**. Aquestes noves pràctiques de lectura exigeixen cada vegada més accessibilitat i interactivitat.

I igual que el que passa en altres sectors, tecnologies com la **intel·ligència artificial** estan impactant en la creació literària, l'edició i la generació d'il·lustracions.

EVOLUCIÓN DEL % TOTAL QUE LEEN LIBROS EN SOPORTE DIGITAL

(con frecuencia al menos trimestral)

3 | Context i referències: què està succeint entorn de la creació?

Plataformes d'IA d'il·lustracions: una amenaça imminent?

Actualment, existeixen **plataformes que a través d'intel·ligència artificial poden retornar a l'usuari una imatge que respongui a una descripció concreta**. Per exemple, amb les instruccions “Dona gran en un parc d'atraccions menjant un gelat”, el programa és capaç de conformar una imatge amb els diferents elements descrits.

Algunes de les plataformes més conegudes són [Midjourney](#), [Dall-E](#) i [Stable Diffusion](#). Totes estan en fase de prova, però es preveu que es poden convertir en una amenaça per a il·lustradors i artistes. Caldrà veure com es regulen els drets d'autors d'aquestes creacions i com els il·lustradors també podrien fer ús d'aquestes eines.

Font: [Kotaku](#)

3 | Context i referències: què està succeint entorn de la creació?

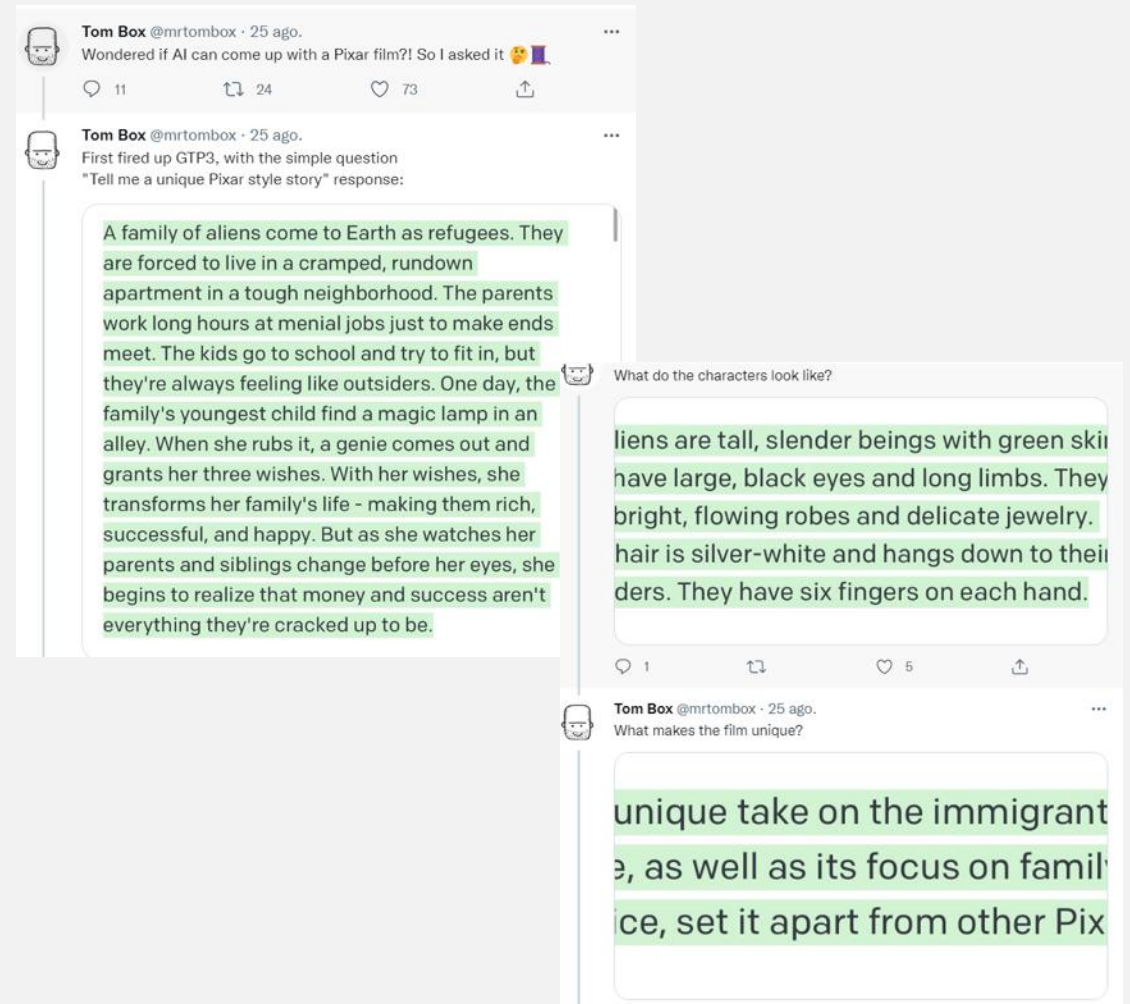
IA per crear una història de Pixar

La intel·ligència artificial també és present en la creació de descripcions o revisió de creacions.

En el sector del màrqueting es poden trobar eines com [copy.ai](https://www.copy.ai), en què **a partir de determinades entrades de paraules clau, l'algoritme és capaç de fer una descripció d'un producte o servei.**

En el sector editorial, plataformes com [authors.ai](https://www.authors.ai) ajuden els creadors a revisar les seves obres i els recomanen millores en les seves creacions.

Aquest fet fa pensar que, de la mateixa manera que existeixen eines d'intel·ligència artificial per a la generació d'il·lustracions, també n'hi haurà per a creacions literàries. Tom Box, referent del sector de l'animació, va generar un fil a [Twitter](https://twitter.com/mrtombox) en què va mostrar els **resultats obtinguts fent ús d'IA per generar una història de l'estil de Pixar.**

Pla nacional del llibre i la lectura

Gràcies!